

Sygn. akt VIII U 468/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Protokolant:	Maria Szczęsna

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2014 r. w Gliwicach

sprawy S. E. (E.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. E.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 19 lutego 2014r. i 1 kwietnia 2014 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu prawo do emerytury od października 2013r.

(-) SSO Jolanta Łanowy

Sygn. akt. VIII U 468/14

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 19 lutego 2014r. i 1 kwietnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu S. E. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z tym, iż nie udowodnił on 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Podniósł, że zgodnie z załączonym do wniosku o emeryturę świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz zeznaniami świadków, o przesłuchanie których wnosił, wykonywał pracę w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo ZUS wskazał, że do okresów pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Zakładzie Produkcji (...) sp. z o.o. w K. od 8 października 1973r. do

4 lutego 1974r., od 8 stycznia 1976r. do 31 maja 1979r. z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych oraz od 1 czerwca 1990r. do 23 marca 1992r., od 23 maja 1992r. do 31 grudnia 1998r. bowiem z przedłożonego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, w ocenie organu rentowego, nie wynika że ubezpieczony jako mistrz, p.o. z-ca kierownika wydziału, st. mistrz, p.o. kierownika wydziału stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione pod poz. 24 działu XIV wykazu A.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczony S. E., urodzony (...) w dniu 22 października 2013r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył 25 lutego 2013r.

Wydając zaskarżone decyzje organ rentowy uznał, że skarżący, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat, z tym, że w ocenie ZUS ostatecznie udowodnił jedynie 11 lat okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

Organ rentowy nie uznał za pracę w warunkach szczególnych zatrudnienia w Zakładzie Produkcji (...) sp. z o.o. w K. od 8 października 1973r. do 4 lutego 1974r., od 8 stycznia 1976r. do 31 maja 1979r. z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych oraz od 1 czerwca 1990r. do 23 marca 1992r., od 23 maja 1992r. do 31 grudnia 1998r. bowiem z przedłożonego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, w ocenie organu rentowego, nie wynika że ubezpieczony jako mistrz, p.o. z-ca kierownika wydziału, st. mistrz, p.o. kierownika wydziału stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione pod poz. 24 działu XIV wykazu A.

W toku procesu Sąd ustalił, że ubezpieczony z dniem 8 października 1973r. podjął zatrudnienie w Zakładzie Produkcji (...) sp. z o.o. w K.. W pierwszym spornym okresie zatrudnienia tj. od 8 października 1973r. do 4 lutego 1974r. odwołujący pracował na stanowisku ślusarza – montażysty. Montował ciężkie konstrukcje stalowe w KWK (...).

Następnie w okresie od 5 lutego 1974r. do 16 grudnia 1975r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Po ukończeniu służby wojskowej ponownie podjął zatrudnienie w dniu 8 stycznia 1976r. Pracując jako ślusarz – montażysta ukończył kurs spawacza, po którym z dniem 1 stycznia 1977r. rozpoczął pracę spawacza. Pracując jako spawacz wypalał palnikiem acetylenowym elementy z blachy, a następnie z tych elementów tworzyło się konstrukcje stalowe dla kopalń takie jak: wieże szybowe, przenośniki, mosty. Pracę wykonywał w brygadzie, w której wszyscy pracownicy wykonywali prace spawalnicze w wydziale - wytwórnia konstrukcji stalowych.

W kolejnych spornych okresach od 1 czerwca 1990r. do 31 sierpnia 1990r. i od 1 września 1990r. do 11 stycznia 1993r. odwołujący pracował na stanowisku mistrz, p.o. z-ca kierownika wydziału i st. mistrz, p.o. kierownika wydziału. Do jego obowiązków jako mistrz i st. mistrza należał bezpośredni nadzór na spawaczami, ślusarzami, malarzami konstrukcji stalowych, którzy pracowali przy budowie konstrukcji stalowych. Wszyscy pracownicy wykonywali prace na jednej hali produkcyjnej. Dodatkowo pełnił obowiązki zastępcy i kierownika wydziału, co nie miało wpływu na wykonywanie przez niego obowiązków mistrza. Często obowiązki związane z pełnieniem obowiązków kierownika i kierownika wydziału wykonywał w nadgodzinach. Biuro ubezpieczonego znajdowało się na hali.

Dalej od 12 stycznia 1993r. do 31 grudnia 2000r. ubezpieczony pracował jako kierownik wydziału.

Ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(...) sp. z o.o. w K. wystawił ubezpieczonemu w dniu 19 lutego 2004r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym potwierdza, że odwołujący od 1 czerwca 1979r. do nadal stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace, o których mowa w Wykazie A, Dział XIV, poz. 24 – „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań świadków: T. J., P. K., A. K., S. Ł. i J. N. (zapis rozprawy z dnia 20 maja 2014r. 17 min. 36 sek. – 47 min. 15 sek.), wyjaśnień odwołującego (zapis rozprawy z dnia 10 czerwca 2014r. 2 min. 59 sek. – 12 min. 20 sek.), akt osobowych ubezpieczonego oraz akt organu rentowego dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Wymienione wyżej dowody Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Wyjaśnienia odwołującego oraz zeznania świadka są logiczne, wzajemnie się pokrywają i uzupełniają, a dodatkowo korelują z zapisami w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych wystawionym przez pracodawcę ubezpieczonego, przedstawiając łącznie rzeczywisty przebieg pracy i zakres obowiązków odwołującego w spornym okresie. W konsekwencji, Sąd uznał, że zgromadzone dowody są kompletne i pozwalają na czynienie na ich podstawie ustaleń co do stanu faktycznego, a następnie – na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, S. E. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl 184 ust 2 ustawy emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z

Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, określone zostały prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. W myśl punktu 12 i 24 działu XIV wykazu A określającego prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, a stanowiącego Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do takich prac należą:

„prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym” oraz

„kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

W oparciu o delegację ustawową zostało wydane przez Ministra Górnictwa i Energetyki Zarządzenie nr 17 z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. WUG z dnia 12 sierpnia 1983 r.), którego Załącznik Nr 1 stanowi wykaz stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego, wymienione w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Dział XIV tego Załącznika zatytułowany „Prace różne” pod pozycją 12 „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym”, punkty 8, 9 i 10 wymieniają: „spawacz atomowo – wodorowy, spawacz gazowy, spawacz elektryczny”, a dział XIV tego Załącznika zatytułowany „Prace różne” pod pozycją 24 „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, punkt 1 wymienia: „stanowiska pracy, na których prace wykonywane są w warunkach szczególnych – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy stanowiskach wymienionych w wykazie”.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy okres zatrudnienia S. E. w Zakładzie Produkcji (...) sp. z o.o. w K. od 8 października 1973r. do 4 lutego 1974r., od 8 stycznia 1976r. do 31 maja 1979r., od 1 czerwca 1990r. do 23 marca 1992r. i od 23 maja 1992r. do 31 grudnia 1998r. można uznać z okresy pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku, wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym samym, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, po ukończeniu 60 roku życia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące

znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Według oceny Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w tej konkretnej sprawie wykazało, że ubezpieczony S. E. ukończył 60 rok życia i na dzień 31 grudnia 1998r. udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Nie budzi wątpliwości Sądu, że praca ubezpieczonego w Zakładzie Produkcji (...) sp. z o.o. w K. od 1 stycznia 1977r. do 31 maja 1979r. i od 1 czerwca 1990r. do 11 stycznia 1993r. na stanowisku była faktycznie pracą w warunkach szczególnych określoną w wykazie A, dziale XIV:

- poz. 12, tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym;

- poz. 24, tj. dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Organ rentowy nie uwzględnił odwołującemu tego okresu pracy, argumentując że ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych za okres od 1 stycznia 1977r. do 31 maja 1979r., a z przedłożonego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych nie wynika, iż ubezpieczony od 1 czerwca 1990r. do 11 stycznia 1993r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione pod poz. 24 działu XIV wykazu A.

Trzeba jednak podkreślić, iż w myśl z ugruntowanego już stanowiskiem judykatury i doktryny „sądy pracy i ubezpieczeń społecznych rozpoznając sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych dokonują kontroli zgodności decyzji administracyjnych wydanych w tych sprawach z prawem w trybie odrębnym określonym w kodeksie postępowania cywilnego, w którym to trybie **nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu administracyjnym toczącym się przed organami rentowymi**” (vide – wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 kwietnia 1996r., sygn. akt III AUr 235/96, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 1997r., nr 1, poz. 2). Z kolei w wyroku z dnia 25 lipca 1997r. sygn. akt II UKN 186/97 Sąd Najwyższy stwierdził, że: „W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1984r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.)” (OSNP z 1998r, Nr11, poz. 342).

Tak więc w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych mogą być przeprowadzane wszelkie dowody zmierzające do prawidłowego rozstrzygnięcia, w tym zeznania świadków.

Z przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania wynika, że ubezpieczony faktycznie po ukończeniu kursu spawacza od 1 stycznia 1977r. do 31 maja 1979r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wyłącznie prace spawalnicze przy budowie konstrukcji stalowych. Nie był kierowany do innych prac, gdyż produkcja w tym zakładzie odbywała się w przeważającej części przy zastosowaniu technologii spawalniczych.

Nadto ubezpieczony w okresie od 1 czerwca 1990r. do 11 stycznia 1993r. jako mistrz, p.o. z-ca kierownika wydziału, st. mistrz, p.o. kierownika wydziału sprawował nadzór inżynieryjno - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd orzekający w tej konkretnej sprawie podziela również w pełni ugruntowaną linię orzecniczą Sądu Najwyższego, zgodnie z którą: „Objęcie nadzorem lub kontrolą o których mowa w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) także innych niż wymienione w wykazie A prac nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe.” (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007r. sygn. akt I UK 111/07 (LEX nr 375689)). „Z dokładnego brzmienia pkt 24 działu XIV wykazu A

do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) wynika, że warunkiem zakwalifikowania tego rodzaju kontroli i dozoru jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których są one wykonywane, jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie. Oznacza to, że objęcie takim nadzorem lub kontrolą także innych niż wymienione w wykazie prac nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe” (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012r. sygn. akt I UK 360/11 (LEX nr 1215269)).

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że ubezpieczony w dacie złożenia wniosku o emeryturę spełnia łącznie wszystkie warunków niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), a tym samym jego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSO Jolanta Łanowy